

Maaseutuohjelma

Leppävirta 19.4.2017

Kyläneuvosto

Leppävirran maaseutuohjelma

MAASEUTUOHJELMA VUODELTA 2011

<http://www.leppavirta.fi/jarjestot-ja-kylat/maaseutuohjelma>

**AIEMMAT PÄIVITYSPROSESSIT (elinkeinotoimi):
MAASEUTUYRITTÄJÄT, LEPPÄVIRRRAN YRITTÄJÄT**

Vastaava menettely, vastaava aineisto.

**KYLÄNEUVOSTON TAVOITTEET MAASEUTUOHJELMAN
PÄIVITYSTYÖSSÄ 2017**

1. Määritellä kylien kehitystarpeet Leppävirralla.
2. Löytää yhdessä tavoitteet ja keinot kylien elinvoiman säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.
3. Saada aikaan konkreettinen suunnitelma tavoitteen toteuttamiseksi.
4. Tuottaa kylien näkökulmasta aineistoa seuraavan kuntastrategian pohjaksi.

Leppävirta

VAHVUUDET

HEIKKOUEDET

MAHDOLLISUUDET

UHKATEKIJÄT

Vahvuudet

- Isot hyvät valtatiet: 5-tie ja valtatie 23
- Leppävirralla monipuolinen yritys rakenne, maatalousyrittäjyydelle hyvät mahdollisuudet
- Työpaikkamahdollisuuksia lähellä: Kuopio, Varkaus, Suonenjoki, Pieksämäki, Heinävesi
- Puhdas ja kaunis luonto, vesistöt. Ympäristöstä pidetään hyvää huolta.
- Yhteisiä kokoontumispaikkoja monella kylällä (koulut, kylätalot, kyläkirkko)
- Ihmisillä talkoohenkeä, aktiivisuutta, osaamista, yhteisöllisyyttä
- Kylillä aktiivisia yhdistyksiä ja kyläneuvosto: yhteisen tekemisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet, hyvä maine, tunnettu
- Mökkiläisiä paljon, mahdollisia paluumuuttajia
- Hyvä ja turvallinen elinympäristö, koulut ja harrastusmahdollisuudet ja terveys- ja hyvinvointipalvelut (esim. KYS) kohtuullisen lähellä

Heikkoudet

- Ikärakenne; väestö vanhenee erityisesti kylillä, yksinäisyys, syrjäytyminen (atk- ja oppimismahdollisuuksien puute)
- Lähityöpaikkojen puute > lapsiperheiden puute
- Lähiopiskelupaikkojen puute > nuorten poismuutto
- Harrastus- ja yhdistystoiminnassa vetäjien puute
- Ei käytetä oman kunnan alueen yritysten palveluja > palvelujen puute (posti, koulut, kaupat, julkinen liikenne)
- Pitkät välimatkat, yleiset tiet huonossa kunnossa, yksityistiet kalliita ylläpitää
- Laajakaista puuttuu, tietoliikenneyhteydet huonot
- Yhteistyössä kehittämistä (kylät, kunta, muut)
- Väsyminen, työn kasaantuminen samoille ihmisille kylillä
- Taloudellisten resurssien puute kylien kehittämisessä

Mahdollisuudet

- Kaavoitus uusien asukkaiden ja yritysten houkuttelijana
- Kesäasukkaista vakituisia asukkaita ja kesäasunnot vakituisiksi asunnoiksi, paluumuuttajat
- Etätyö maaseudulla asumisen mahdollistajana
- Omavaraisuus, itse selviämisen taito, osaaminen ja asenne
- Puhdas vesi ja luonto: matkailu, luonnontuotteet, ruoka, metsästys, kalastus
Metsätalous ja lähiruoka mahdollisuutena (työpaikkoja maaseudulle)
- Digitalisaation mahdollisuudet: työ, viihtyminen, harrastukset, terveys ja aktiivisuuden säilyminen ikäihmisillä
- Liikkuvien hyvinvointipalvelujen mahdollisuudet: palvelut kotiin erityisesti ikäihmisille
- Kylätalot ja kylien yhteistyö mahdollisuutena, kyläkoulut voimavarana
- Verkostoituminen, yhteistyö kaikkien toimijoiden kanssa
- Kasvavat kylät, vetovoimatekijät, kokemuksen ja osaamisen jakaminen
- Isot hyvät valtatiet: 5-tie ja valtatie 23 (haasteena 23)
- Työpaikkamahdollisuuksia lähellä: Kuopio, Varkaus, Suonenjoki, Pieksämäki, Heinävesi
- Autiot talot asutuiksi, hintataso houkutus tekijänä

Uhkatekijät

- Toimintavarmuus elintärkeissä palveluissa: sähkökatkot, vesi, pelastuslaitos, tietoliikenneyhteydet
- Terveyspalvelut ja ensiapu ym. palvelut pitkien matkojen takana
- Voimien loppuminen kyläaktiiveilta
- Ei saada muutosta negatiiviseen asenteeseen, joka koskee haja-asutusalueen asuttamista
- Epävarmuus tulevasta, investointipelko, asuntojen arvon säilyminen, epätietoisuus yritysten ja kuntapalvelujen säilymisestä
- Lähikoulujen ja varhaiskasvatuspalveluiden siirtyminen kauas, koulumatkojen pidentyminen
- Kuulluksi tuleminen etäännyy, päätöksenteko kaukana kylistä
- Elintasoerot, suuret olosuhde-erot kunnan eri osissa
- Väestön väheneminen, maaseudun autioituminen (erityisesti nuorten poismuutto uhkana), syrjäytyminen, jos ei ole nettiä jää ulos kaikesta

Nykytila

- Väestömäärä ja ikärakenne huolena
- Kylien yhteistyössä kehittämistä
- Vanhukset maaseudulla yksin
- Kevyen liikenteen, tie- ja tietoliikenneyhteydet puutteellisia
- Luontomatkailu idullaan
- Kansalaisopistotoiminnan haasteet
- Kirjastoauton mahdollisuudet
- Kaavoituksen ja asuntomarkkinoiden ongelmat (autiot tilat, kesäasunnot)
- Kouluja vielä on, koulumatkat jo nyt ajallisesti pitkiä

Visio 2020

Tulevaisuuteen suuntautuva ratkaisukeskeinen kunta

- Kestävä kehitys osana arkea
- Lisää asukkaita ja yrityksiä
- Rikas ja monipuolinen yhteistyö kylien, kunnan ja seurojen välillä
- Menestys tarttuu koko alueelle.
- Monipuolista palveluyrittäjyyttä lähelle asiakkaita.
- Hyvät tiet ja kevyen liikenteen väylät, tietoliikenneyhteydet (kuituverkko)
- Turvallinen asuminen, eläminen ja liikkuminen kaikille
- Luontomatkailu menestystekijänä
- Elinikäisen lähioppimisen mahdollisuudet hyvät: varhaiskasvatus, kyläkoulut ja kansalaisopisto
- Liikkuvat palvelut ja kuljetus palvelujen luo (Pali) entistä monipuolisemmalla tasolla

Visio 2020

Tulevaisuuteen suuntautuva ratkaisukeskeinen kunta

- Kestävä kehitys osana arkea
- Lisää asukkaita ja yrityksiä
- Rikas ja monipuolinen yhteistyö kylien, kunnan ja seurojen välillä. Menestys tarttuu koko alueelle.
- Monipuolista palveluyrittäjyyttä lähelle asiakkaita. Liikkuvat palvelut ja kuljetus palvelujen luo (Pali) entistä monipuolisemmalla tasolla
- Hyvät tiet ja kevyen liikenteen väylät, tietoliikenneyhteydet (kuituverkko)
- Turvallinen asuminen, eläminen ja liikkuminen kaikille
- Luontomatkailu menestystekijä
- Elinikäisen lähioppimisen mahdollisuudet hyvät: varhaiskasvatus, kyläkoulut ja kansalaisopisto

Toimenpideohjelma 2020

- Edunvalvonta työkaluna yhteiseen hyvään (2019): tiet, väylät, palvelut (esim. koulut, pankit, sote, turvallisuus).
- Lisää asukkaita kaavoituksen ja omistajien yhteistyöllä, tehokkaalla tiedotuksella ja markkinoinnilla. Uusien asukkaiden huomioiminen kylillä ja kunnassa.
- Yhteistyö: Kyläneuvoston ja kyläyhdistysten vahvistaminen. Yhteiset tapahtumat, kerhot ja piirit. Ihmisten myönteiset asenteet: jokainen vaikuttaa omalla esimerkillään ja tekemisellään. Menestystä yhteistyön kautta, kannustetaan yrittämään paikkakunnalla.
- Yhteistyö kylien ja yrittäjien kanssa, kunnan mahdollisuudet tehdä ja tukea palveluostoja.
- Liikkuvat palvelut ja kuljetus palvelujen luo (esim. Pali) entistä monipuolisemmalla tasolla (monipalveluajoneuvojen kehittäminen)
- Verkkopalveluiden kehittäminen.
- Turvallinen asuminen, elinympäristö ja liikkuminen kaikille. Osallisuus yhteisöissä ja kyläturvallisuus kehityskohteena. Koulukuljetukset kohtuullisiksi (perusopetuslaki 17 § mom. 2).
- Ulkoilureitit kuntoon, monipuolisesti yrittäjiä jotka osaavat hyödyntää ympäröivää luontoa ja sen mahdollisuuksia laajemmin. Kierrätysmahdollisuudet myös kylille.
- Oppimisen mahdollisuudet hyvät koko kunnan alueella, digitaaliset mahdollisuudet saavutettavuuden tukena.

Kehityskohteiden koonti strategiaksi

Sisäiset tekijät Ulkoiset haasteet ja tulevat muutokset	Vahvuudet	Heikkoudet
Mahdollisuudet	Rahasta	Korjaa / Kehitä
Uhkat	Varaudu / ennakoi	Torju / Vältä

Rahasta / Hyödynnä

- Luontomatkailu
- Lähiruoka (vahva trendi)
- Liikkuminen, terveys, ulkoilureitit
- Talkoo / yhteistyöpotentiaali
- Hyödynnä sijainti, hintataso ja yhteydet (5- ja 23-tiet)
- Hankkeet, ulkopuolinen rahoitus
- Kylätalot

Korjaa / Kehitä

- Tiestön kunnossapito ja parantaminen
- Laajakaista kaikille (osuuskunta), verkkopalvelut
- Tontteja, vanhoja taloja myyntiin, vapaiden kiinteistöjen markkinointistrategia
- Kylätalkkarit, kyytipalvelut, muut käytännön lähipalvelut
- Naapuriapu turvaverkkona
- Kylien ja lähialueiden harrastusmahdollisuudet
- Kaavoitus joustavaksi
- Kyläneuvosto voimavarana leppävirtalaisen lähidemokratian toteuttamisessa
- Asenne myönteiseksi, kaikki osallisiksi yhteisöön
- Kierrätysmahdollisuudet myös kylille

Varaudo / ennakoi

- Kilpailu kovenee uusien asukkaiden ja yritysten houkuttelemisessa, kilpailevat alueet. Markkinointi ja tiedotus työkaluina (kylät, kunta).
- Olemassa olevien yritysten ja maatilojen jatkuvuuden turvaaminen, elinvoimaisuuden vahvistaminen: sukupolvenvaihdokset avainasemassa
- 2019 hallinnon muutos > poliittisen vaikuttamisen paikka
- Turvallisuussuunnitelmat ja -ohjeet, vapaaehtoistoimijoiden merkitys suuri erityisesti kylillä
- Asuinalueiden suunnittelu, ennakoidaan alueiden muuttuvat tarpeet.

Torju / Välttä

- Palvelurakenteen heikentyminen (kyläkoulut, pankit, pelastuslaitos ym. lähipalvelut)
- Syrjäytyminen, eriarvoistumisen lisääntyminen
- Negatiivisen ilmapiirin muodostuminen
- Työn kasaantuminen yhdistyksissä / kylillä

Parhaat ideat ja toimenpiteet

- **Kumppanuuspöytä!** Yhteistyön kehittäminen kunnan ja asukastoimijoiden välillä.
- **Nuoret mukaan!** Tehdään kylätoiminnasta houkuttelevaa ja mahdollista myös nuorille.
- **Vanhassa vara parempi!** Seniorit kantavana voimana.
- **Kylien markkinointistrategia!** Asukaslähtöinen suunnittelu: menestystekijät kartoitetaan, opitaan hyvistä malleista.
- **Tapahtumat!** Ilmainen, myönteinen julkisuus ja tiedottaminen.

Mitä me voimme tehdä tavoitteiden aikaansaamiseksi?

Kylät: säännöllinen yhteydenpito valtuuston ja muiden päättäjiä kanssa. Kunnan edustaja kyläneuvoston kokouksiin mukaan. Yhteistyötä harrastustoiminnan järjestämisen, tapahtumien sekä yhteisen vaikuttamistoiminnan muodossa. Kasvavat kylät mahdollistavat palvelujen ja vapaa-ajan toiminnan saavutettavuutta myös väestömäärältään pieneneville kylille. Markkinointi, hyvä ilmapiiri.

Kunta: aktiivinen kaavoitus, tonttien ja autioiden tilojen hyvä ja suunnitelmallinen markkinointi, kylien virkistysalueet, lähiliikunta- ja harrastuspaikat kunnossa ja kehittymässä.

Yritykset: päivittäin käytettävien lähipalvelujen (esim. hoivapalvelut) saavutettavuus

Ely-keskus: kevyen liikenteen väylät, muut tiet, muut yhteydet

Kuinka jatketaan

Tehtävä	Vastuutoimija	Aikataulu
Paikallisen toiminnan järjestäminen ja aktivoiminen Yhteydenpito kuntaan Kyläsuunnitelman toteuttaminen	Kyläyhdistykset	Jatkuva
Kumppanuuspöytä-toimintamallin kehittäminen Maaseutuohjelman toteuttaminen Kyläen aktivointi Hankkeistaminen, yhteissuunnittelu, priorisointi ja aikataulut	Kyläneuvosto, kunta	2017-2020 Jatkuva
Asuinalue-suunnittelu Tukimenettelyt kylätoimijoille	Kunta	Jatkuva 2017
Liikenneväylät, reittien kunto, luontoarvojen säilyttäminen	ELY-keskukset, kunta, kylätoimijat	Jatkuva

